

Monumentnummer: 1202

Status: Gemeentelijk monument

Inschrijving register: 25-05-2021

Kadaster deel/nr: 757

Woonplaats		Gemeente		Provincie
Nieuwe Niedorp		Hollands Kroon		Noord-Holland
Straat	Nr.	Toev.	Postcode	Woonplaats
Dorpsstraat	146		1733 AR	Nieuwe Niedorp
Kadastrale gemeente		Sectie	Grondperceel	
NDP02		E	757	

Omschrijving gemeentelijk monument

Inleiding

Schoolgebouw, in 1931 ontworpen door de architecten C.D. en J. Reijendam uit Alkmaar, ten behoeve van het Openbaar Lager Onderwijs in Nieuwe Niedorp. De school werd geopend op 30 april 1932.

Beschrijving van het exterieur

Het gebouw is gesitueerd aan een plein aan de noordzijde van de Dorpsstraat. Het schoolplein is van de aan de Dorpsstraat parallel lopende vaarsloot afgescheiden door een bakstenen borstwering met verticale bakstenen pijlers, welke onderling door ijzeren hekwerk verbonden zijn. Het schoolplein is vanaf de Dorpsstraat toegankelijk door middel van een brug uit gewapend beton en hout over de vaarsloot.

De brug en ommuring van het schoolplein vallen mede onder de bescherming, evenals de woning van de hoofdonderwijzer, welke in 1934 aan de westzijde van het schoolplein werd gebouwd. In 1956 en 1966 is de school aan de achterzijde uitgebreid met respectievelijk een sportlokaal met kleed- en wasruimte en een kleuterschool. Deze voorbereidingen hebben de monumentale waarde van het oorspronkelijke schoolgebouw niet geschaad.

De school is gebouwd in traditionalistische stijl, dat wil zeggen een bouwwijze waarbij gebruik wordt gemaakt van traditionele vormen, materialen en constructies, geïnspireerd op inheemse bouwtradities. Detaillering, zoals het siermetselwerk en de roedeverdeling in de ramen is ontleend aan de Amsterdamse Schoolarchitectuur.

In het Vakblad van de Bouwbedrijven van 25 juli 1932 vermeldt architect C.D. van Reijendam over de betreffende school het volgende:

‘Het was voor ons een moeilijke, doch tevens een dankbare taak in deze omgeving een groot gebouw te ontwerpen, dat paste in de lokale sfeer, dat niet overheerste en dat toch de aandacht trok als openbaar gebouw. Een kopie maken van een oud boerenhuis, dat mocht niet, dat zou in strijd zijn met alle opvattingen van architectuur, maar toch moest er iets inzitten van de gezellige gemoedelijkheid, die nu eenmaal bij een NoordHollandsch dorp past. Zoals eenieder weet, heeft de NoordHollandsche boerderij een pyramide-vorm. Deze pyramide-vorm werd de kern van ons gebouw, het centrale punt. Op de afbeeldingen is het duidelijk zichtbaar. Het deel, dat door het torentje bekroond wordt. Om echter te laten zien, dat het gebouw geen boerderij is, werd dit hoge dak ingesloten door andere dakvlakken, waaruit het juist genoeg tevoorschijn komt om even de herinnering aan een boerenhuis wakker te houden. Ook de constructie der kap van dit gedeelte is in oorsprong gelijk aan de constructie van de boerderijkap met het zogenaamd vierkant. Een boerderij heeft gesloten dakvlakken zonder dakkappen, dit principe hebben wij ook streng doorgevoerd. In de gehele kap komt niet een dakkapel voor. Het rieten dak van de oude boerderij durfden wij niet door te voeren. Een rieten dak op een gebouw, waar enig honderden kinderen hun dagen slijten, is te riskant. Wij kozen een dieproode Romaansche pan met schubvorsten op den nok.’

De citaten hiernavolgend zijn eveneens van het bovenvermelde artikel ontleend.

De school is gebouwd op L-vormige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag onder een samenstelsel van schild- en zadeldaken die de verschillende bouwonderdelen accentueren. Het gebouw is geplaatst op een fundering van gewapend beton en opgetrokken uit bruinrode, miskleurige baksteen van het Waalformaat in halfsteens verband, diepgevoegd, met plint van paarsbruine baksteen. De dakvlakken zijn bedekt met rode verbeterde Hollandse pannen, schubvorsten op de nok en een piron ter bekroning van de hoekkepers.

Rechts van het midden bevindt zich een rechthoekig bouwblok, met onder meer de hal en kamer van de hoofdonderwijzer, afgedekt door een pyramidaal dak dat verwijst naar de pyramidevorm van de Noordhollandse boerderij. Het dak wordt door een klokkentoren bekroond ‘waar een luidklok een plaats gevonden heeft, eeuwen geleden gegoten door de beroemde klokkengieter Hemony’. Deze klok was nog in het bezit van de gemeente en kon na een jarenlang roemloos verblijf op de raadhuiszolder weer in ere hersteld worden. Op de rand van de klok is gegraveerd: Soli deo gloria, 1690.

Rechtsvoor het gedeelte onder pyramidaal dak is een bouwvolume geplaatst, dat onder meer één leslokaal bevat, onder zadeldak met links een aangepakt gedeelte waarin zich het ingangsportaal bevindt dat toegang verleent tot de hal. Dit portaal is vanaf het schoolplein via vier treden te bereiken en heeft zowel aan de west- als aan de zuidzijde een rondboog met siermetselwerk.

‘In de portiek een bank, waarop de lieve jeugd het aanvangen der lessen kan afwachten. Links van deze portiek een erkertje, de observatiepost van het hoofd der school.’

De vloer van het ingangsportaal is bedekt met gele tegels, voorzien van een zwarte omlopende band. De school is van hieruit te betreden via een eikenhout dubbele deur met rechthoekige ruiten in abstract patroon. Links van deze deur is boven siermetselwerk een tweeruits stalen raam aangebracht.

Tegen de westzijde van de hal sluit een bouwvolume aan met gang aan de noordzijde en drie lokalen aan de zuidzijde. Bij het linker lokaal springt de gevelrooilijn ten opzichte van de twee overige lokalen een stuk naar achteren. Alle vier lokalen zijn op het zuiden gelegen en hebben grote ramen die uitzicht beiden op het schoolplein (‘De ramen zijn groot. De wet schrijft 1/6 van het vloeroppervlak aan glas voor.’)

Elk lokaal heeft een driedelige vensterstrook met aan de onderzijde openslaande stalen ramen, door twee smalle muurdammen voor elkaar gescheiden, aan de bovenzijde drie maal twee staande muurdammen van elkaar gescheiden, aan de bovenzijde drie maal twee staande houten kozijnen. Elk kozijn bevat twee liggende ramen welke door een horizontale roede in twee ruiten worden verdeeld. De bovenste ramen kunnen naar binnen toe geopend worden (tuimelramen).

De verdieping zowel boven de hal als boven het rechter lokaal heeft aan de voorzijde (zuid) drie kleine ramen. Boven het rechter lokaal worden deze bekroond door gemetselde bogen met verticaal geplaatste bakstenen in de teruggelegen boogvelden. Onder de vensters in deze gevel zijn de letters O L O in smeedijzer aangebracht; in de geveltop een vlaggenhouder, eveneens van smeedijzer.

De goten en alle kozijnen zijn gebroken wit geverfd; de ramen groen. De linkerzijgevel (west) heeft een vernieuwde dubbele deur, die toegang verleent tot de gang, via treden te bereiken met ter weerszijden daarvan een bakstenen borstwering.

De rechter zijgevel (oost) heeft een kozijn met een liggend raam en twee staande ramen daarboven voorzien van glas-in-lood, ter verlichting van het handwerklokaal. Dit lokaal heeft aan de achterzijde (noord) drie schuiframen die elk door roeden in veertien rechthoekige, liggende ruiten worden verdeeld. De achtergevel heeft voorts van oost naar west: een openslaande dubbele deur, met elk vier ruiten, omgeven door glas-in-lood, aan de bovenzijde met het wapen van Noord-Holland en van Nieuwe Niedorp, voor het overige in abstract patroon. Deze dubbele deur geeft sinds 1956 toegang tot het aangebouwde sportlokaal.

Vervolgens vier kleine raampjes ter verlichting van de toiletten en een bergruimte.

De gang had in de noordgevel oorspronkelijk twaalf tweeruits ramen met glas-in-lood in abstracte patronen, waarvan er vijf in 1966 voor de helft zijn dichtgezet ten behoeve van de aanbouw van de kleuterschool. Tot slot drie kleine toiletraampjes.

Beschrijving van het interieur

In het interieur is zowel de indeling als de detaillering grotendeels bewaard gebleven: vestibule en hal met rechts daarvan, van voren naar achteren beschouwd, een lokaal, een voormalige garderobe (verbouwd tot vergaderruimte) en handwerklokaal. Links van vestibule en hal: de kamer van de hoofdonderwijzer, een trap naar boven en de gang langs de noordgevel met toiletten, bergruimte en door muurtjes gescheiden gaderobes.

De vloeren van vestibule, hal een gang 'zijn gedekt met rode en grijze dubbelgebakken tegels. De wanden bekleed met zachtgele vuurkleitegels, zwarte plinttegels en oranje strip'. Ten zuiden van de gang bevinden zich drie lokalen.

De muren tussen leslokalen en gangen zijn dubbel met een spouw van ongeveer 50 cm. Hierin zijn weggewerkt de kasten der lokalen, de nissen der radiatoren, de nissen voor de handwasbakken in de lokalen en de lokaaldeuren. In de gangen dus niets, dat het verkeer kan belemmeren.

Boven de lage kasten in de lokalen bevinden zich glas-in-loodramen, waardoor de onderwijzer gelegenheid heeft te controleren wat in de gangen voorvalt. De vensterbanken zijn met vensterbanktegels bezet in het ene lokaal blauw, in het andere geel. In de lokalen is tevens op deurhoogte een roodgeverfde omlopen houten lijst aangebracht.

Waardering

1. Cultuurhistorische waarden

De school is van sociaal- en cultuurhistorische betekenis als element uit de geschiedenis van het Lager Onderwijs in Noord-Holland.

2. Stedenbouwkundige waarden

Vanwege de beeldbepalende situering aan een plein in de lintbebouwing.

3. Architectuurhistorische waarden

De school is gebouwd in traditionalistische stijl waarbij gebruik wordt gemaakt van traditionele vormen, materialen en constructies, geïnspireerd op inheemse bouwtradities. Detaillering, zoals het siermetselwerk en de roedeverdeling in de ramen is ontleend aan de Amsterdamse Schoolarchitectuur.

4. Gaafheid en herkenbaarheid

Waardevol vanwege de gaafheid van de hoofdvorm en de grotendeels gave gevelinrichting en detaillering van het exterieur en interieur.

5. Zeldzaamheid

De school is een representatief voorbeeld van school-architectuur uit het begin van de jaren dertig van de twintigste eeuw in traditionele stijl.